

Hals
Arkiv

Huse og gårde i Holtet

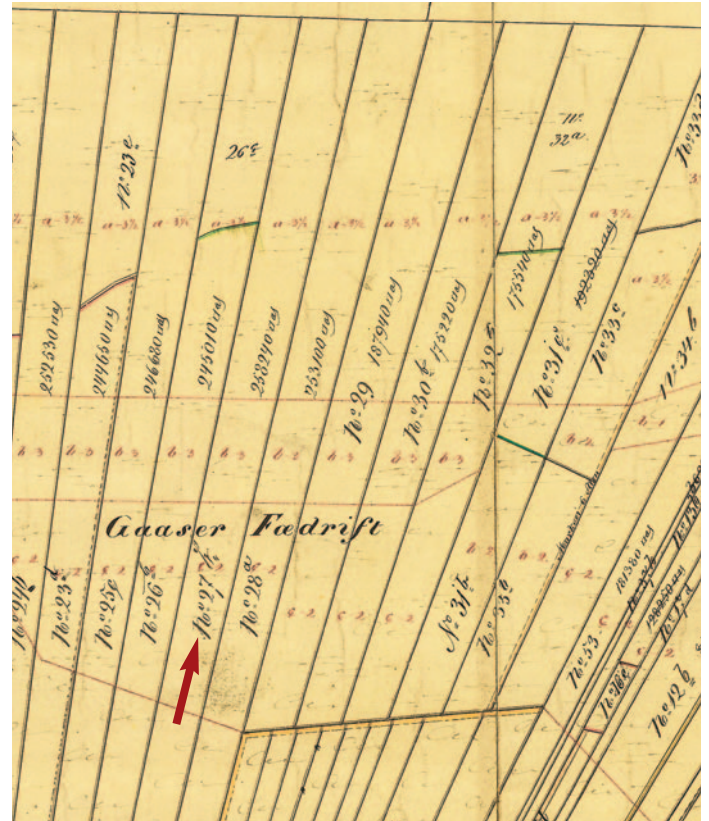
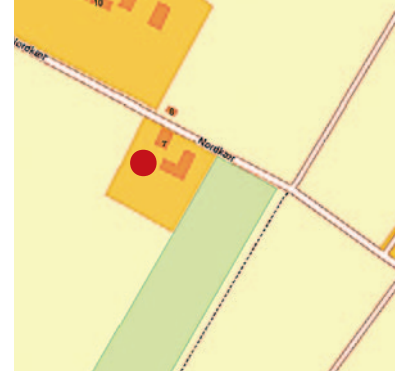
Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af Klaus Aage Bengtson, Tove Michelsen, Orla Poulsen og Klem Thomsen.

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Nordkær 7, Sommerbæk, Holtet

Gåser By, Øster Hassing, matrikel nummer 27b

På udsnittet til venstre af det originale matrikelkort for Gåser By, Øster Hassing, 1857-1891, er matr. nr. 27, Elmelund, i udkanten af Gåser vist med blå pil.

På udsnittet til højre er den aflange parcel fra Udskiptningen i 1797, matr. nr. 27, på den oprindelige Gaaser Fædrift, nord for Hals Landevej, på vist med rød pil.

I 1825 køber Niels Christensen ejendommen Elmelund, matr. nr. 27 - nutidens Sønderskovvej 193 af arvingerne efter "Leutenant Toft til Østeraagaard". Denne gård havde ved udskiftningen ¹⁾ af Gåser By i 1797 foruden jorden i Gåser også fået tildelt et stykke af overdrevet ²⁾ i Gåser Kær, nord for nutidens Holtet by.

I 1836 udsteder Niels Christensen et fæstebrev ³⁾ til sin bror Jens Christensen. Ifølge dette fæster sidstnævnte "et stække ["stykke" er stavet således i fæstebrevet] af min [Niels Christensens] Mark og iboende Gaards Hedelod som er beliggende paa den saakaldte Sommerbæk i Gaaser Kjær, hvilket stække Hede er 150 Favne lang og 50 Favne bred, som er hele Loddens bredde, og som paa bemeldte Fæste maa bygge et Huus nu paa bemeldte stække Jord til sin Beboelse". Da en favn er

1,88 m, er det fæstede areal på knap 5 tønder land. Der er tale om overdrevet i Holtet, det senere Nordkær 7, som Jens Christensen herefter bebygger. Her findes Jens Christensen og hustruen ved folketællingen i 1840 sammen en datter, en søn og en plejedatter. Ved folketællingen i 1845 bor ægteparret sammen med en søn og en plejedatter. Ved folketællingen i 1850 bor kun sønnen hjemme, og dog, for han angives at være "fraværende indkaldt til krigstjeneste". Ved folketællingen i 1855 har ægteparret en plejedatter "paa Ulsted Sogns Fattigvæsen" boende.

I 1857 sælger Niels Christensen sin ejendom til ungkarlen Christen Larsen af Gåser, og under denne hører fæstet til Jens Christensen.

1858

I 1858 sælger Christen Larsen

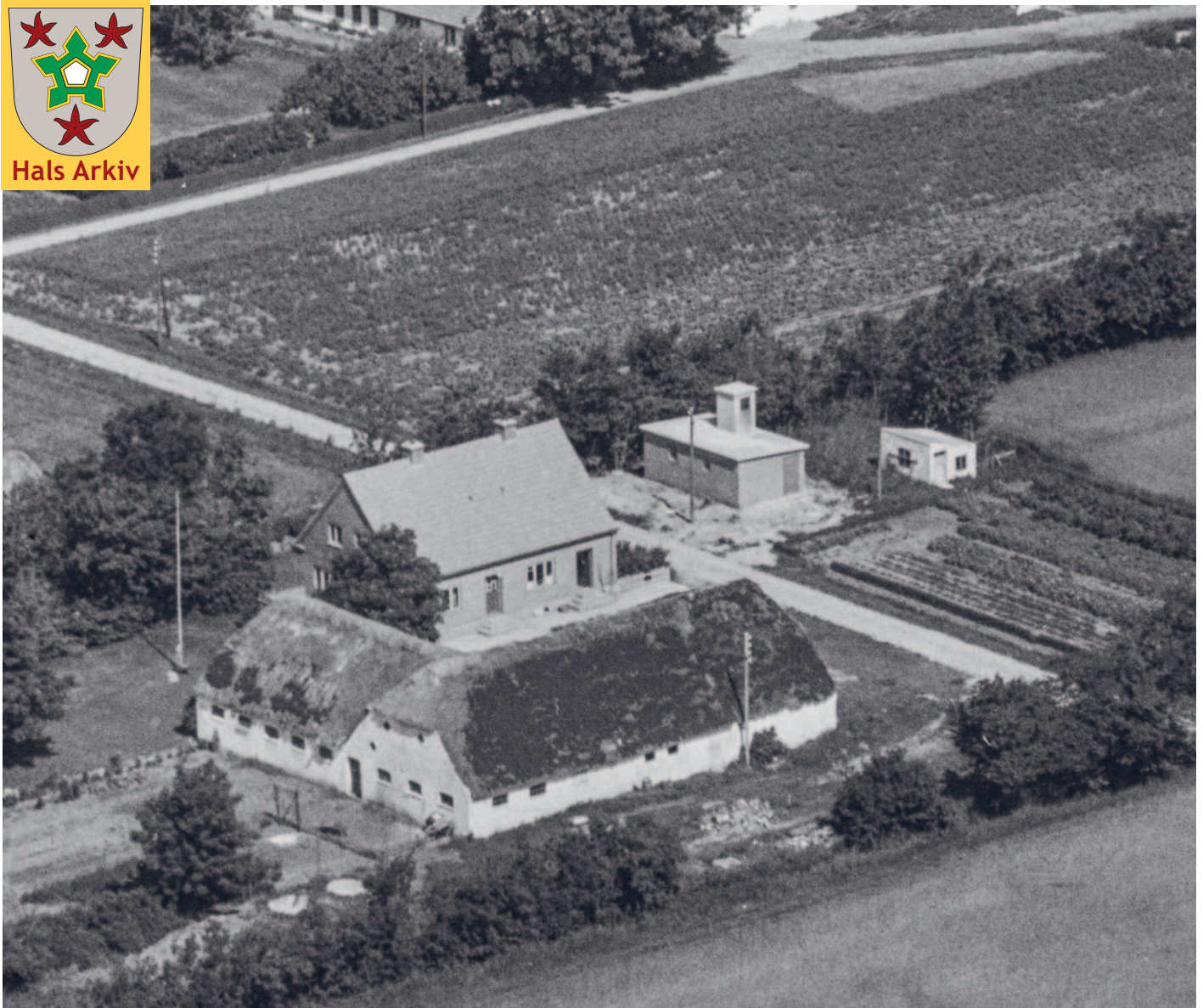
fæstestedet i Holtet "til huusmand Jens Christensen og hans Arvinger den af ham hidtil i fæste havende Hedelod som af ham i sin Tid er bebygget".

Stedet angives at have fået matr. nr. 27b, så parcellen i Holtet er nu frastykket hovedparcellen, og Nordkær 7 er blevet en selvstændig enhed.

1) Udskiftningen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850 var en ændring fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord. Mange steder fik hver gård fik et samlet areal og ejendommene flyttede ud på de nye marker. Gåsers udskiftning skete i år 1797

2) Overdrevet var før udskiftningen uopdyrket areal, som blev brugt til græsning for kvæg. Det var ejet af landsbyen i fællesskab og lå ofte i udkanten af landsbyen

3) Fæste var en livsvarig, og tit arvelig, forpagtning af jord, som der betales fæsteafgift for.

Luftfotoet af Nordkær 7, Holtet, med vandværket på højre side af boelsstedet er fra 1948-1952.

Foto:
Aalborg Luftfoto,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22797.

Stedets hartkorn⁴⁾ angives at være 4 skæpper og 1 fjerdingkar. Købesummen er 600 rigsdaler rigsmønt. Noget tyder på at handlen vedrører hele ejendommen Elmelunds overdrev på Gåser Kær i Holtet, altså et noget større jordareal end fæstelodden.

Ved folketællingen i 1860 bor ægteparret Jens Christensen og Maren Larsdatter alene i huset på Holtet. Han angives at ernære sig som husmand. Ægtefællerne angives at være henholdsvis 67 og 68 år, så et ejerskifte nærmer sig.

1866

I 1866 sælger "Husmand Jens Christensen af Gaaser Kjær" sin ejendom til "Peder Nielsen af Hollensted".

Ved folketællingen i 1870 bor ægteparret Peder Nielsen og Rebekka Nielsdatter i huset på Holtet med datteren Niel-

sine og sønnen Carl Christian. Ved folketællingen i 1880 bor kun den ugifte datter hjemme, men samtidig har ægteparret en 2-årig plejesøn boende; sidstnævnte er deres sønnesøn, søn af Carl Christian Pedersen.

1881

I 1881 sælger Peder Nielsen ejendommen på Holtet til ungkarlen Niels Nielsen fra Hou. Dette sker via en købekontrakt, som underskrives 14. maj 1881, og i denne står bl.a. at "Med Bygningerne følger mur og nagelfaste Appertinentier⁵⁾ men ikke Kakkelovne eller Grubegyde og desuden medfølger Avl og Afgrøde, al udvendig Inventarium og Avlsredskaber samt Besætning bestaaende af 2 Heste, 2 Køer, 1 Kvie, 1 Kalv, 2 Faar og 1 Griis og desuden 2 Td Havre, 1 Td Byg, 1½ Td Kartoffler". Købesummen er 5.000 kr.

Skødet underskrives den 23. juni 1881 og tinglæses⁶⁾ den 1. juli samme år.

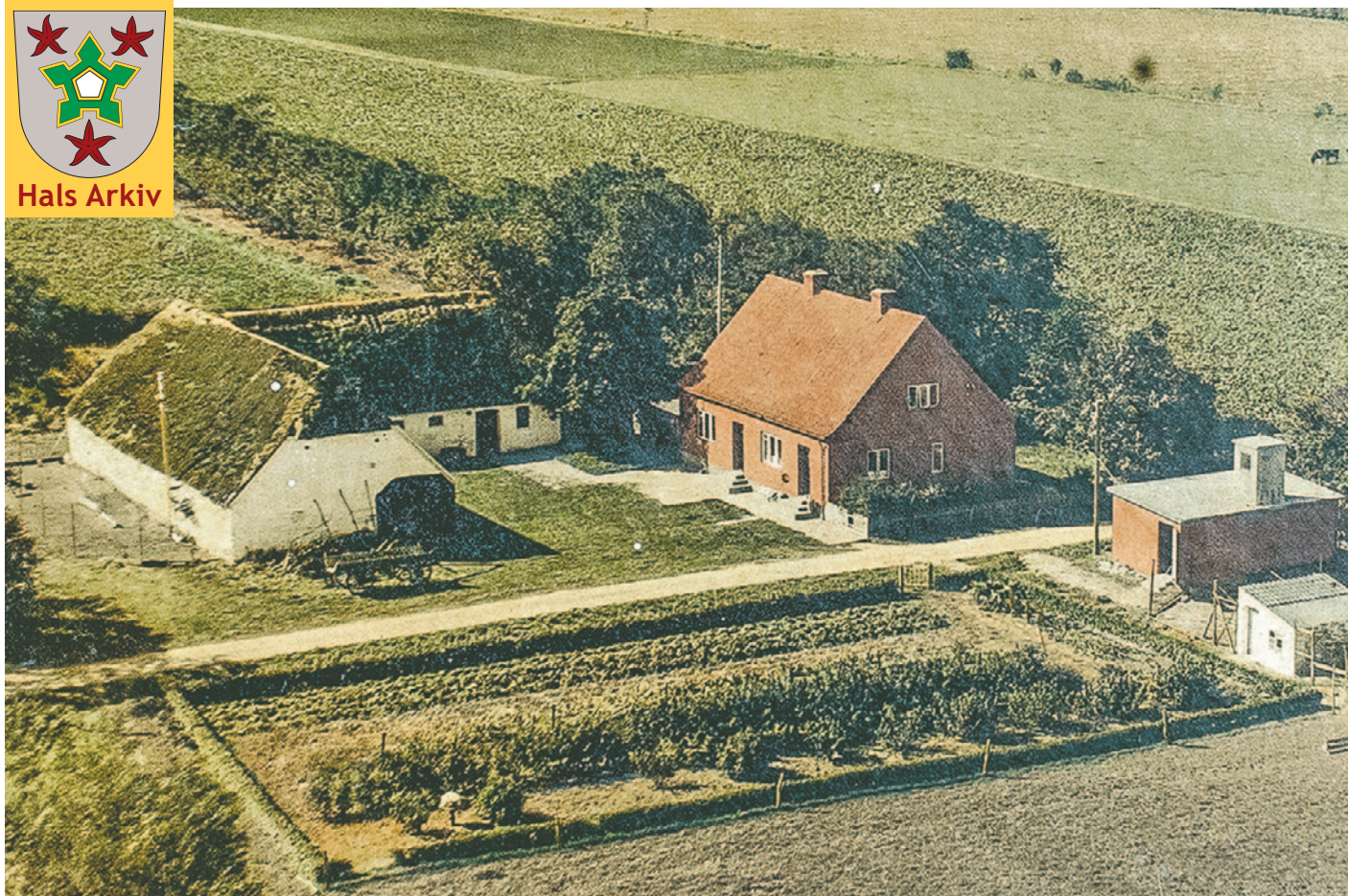
Niels Nielsen (født 1851) er dog ikke ungkarl ret længe efter købekontraktens underskrivelse, for den 27. maj 1881 vies han i Vester Hassing kirke

4) Hartkorn var tidligere en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). Dengang al betaling foregik med forskellige varer, var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede at sammenligne alle varer med værdien af det "hårde korn" eller *hartkorn*. der målt i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønne = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

5) Appertinentier er et juridisk udtryk som betyder tilbehør.

6) Tinglæst. Tidligere blev et skøde ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet.

Et dokument var før Tinglysningsskødeloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i et offentligt retsmøde.

Luftfotoet af Nordkær 7, Holtet, med vandværket til højre er en affotografering af et indrammet foto fra 1951.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22532.

med Maren Larsen (født 1853). I 1887 får ægteparret sønnen Carl Christian Nielsen. Ved folketællingen 1890 er ægteparret og sønnen at finde på ejendommen i Holtet. Det samme er tilfældet ved folketællingen i 1901.

I 1905 får familien tilladelse til at ændre efternavnet til "Nielsen Hov". Ved folketællingen den 1. februar 1906 bor faderen Niels Nielsen Hov og søn-

nen Carl Christian Nielsen Hov alene på ejendommen sammen med en tjenestedreng. Hustruen Maren Larsen Hov er midlertidig fraværende og befinder sig i Aalborg. Måske er hun på sygehuset, for hun dør kort efter, den 10. marts 1906. Ved folketællingen i 1911 er faderen og sønnen at finde i huset på Holtet sammen med en husholderske.

1912

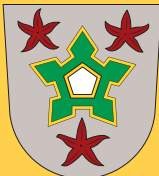
Ved skøde af 20. juni 1912, tinglæst 28. juni, sælger Niels Nielsen Hov sin ejendom på "Gaaser Kjær", som uændret består af matr. nr. 27b med et hartkorn på 4 skæpper og 1 fjerdingkar, til sønnen Carl Christian Nielsen Hov. Købesummen er 10.800 kr. I forbindelse med denne handel kommer sælgeren på aftægt⁷⁾ på stedet hos sønnen. Aftægts-

7) Aftægt er betegnelsen for en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans eventuelle ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte underhold blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsernes art: bolig og naturalydelser som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen, men kunne også være indskrevet i skødet.

Luftfotoet af Nordkær 7, Holtet, er fra 1954.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22795.

Luftfotoet af Nordkær 7, Holtet, er fra 1990.

Foto:
Ariel Luftfoto,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B22794.

forpligtelserne er indskrevet i skødet. Der er dog intet, som tyder på, at sælgeren Niels Nielsen Hou bliver boende på Holtet, dels er han fraværende de næstkommende folketællinger, delvis da, og dels dør han i Aalborg i 1927, hvorefter han begravnes ved siden af hustruen på Øster Hassing kirkegård. Familiens efternavn har med tiden ændret sig fra Hov til Hou, og på gravstenen fra nævnte begravelse står da også Maren og Niels Hou.

Omkring tidspunktet for overtagelsen, måske lidt før, har Carl Christian Nielsen Hou giftet sig med Johanne Korsgaard. Dette ægtepar får sønnen Niels Arne Korsgaard Hou i 1912, Peter Erling Korsgaard Hou i 1914 (dør senere samme år), Karen Margit Korsgaard Hou i 1915 og Peter Hagbarth Korsgaard Hou i 1917. Ved disse fødsler angives Carl Chr. Nielsen Hou at være boelsmand ⁸⁾ på Holtet.

Ved folketællingen i 1916 bor ægteparret Johanne og Carl Christian Hou på Holtet sammen med to børn og en tjenestepige. Stedet kaldes "Sommerbæk" i folketællingen, samme navn som står i

fæstebrevet fra 1836. Ved folketællingen i 1921 bor ægteparret på "Sommerbæk" med tre børn. Hos dem bor nu også aftægtsmanden Niels Nielsen Hou samt en tjenestekarl.

1923

Ved skøde af 29. november 1923, tinglæst 7. december, sælger Carl Christian Nielsen Hov på Holtet sin ejendom til Niels Knudsen Christensen. Ejendommens matrikel og hartkorn er stadig uændret. Købesummen er 24.700 kr.

Boelsmanden Niels Knudsen Christensen (født 1899) og hustruen Ellen Sørine Christiansen (født 1898) flytter nu ind i huset på Holtet sammen med datteren Tove Christensen, født 1920 i Aaby sogn. På Holtet får ægteparret sønnen Christian Christensen i 1924, Svann Christensen i 1929 og Børge Christensen i 1933. I 1967 får familien tilladelse til at bruge efternavnet Starbæk i stedet for Christensen.

Ved folketællingen i 1925 bor ægteparret Ellen og Niels Christensen på Holtet med to børn og en "medhjælper". Ved folketællingen i 1930 bor ægteparret på Holtet med tre børn

og en tjenestekarl. Ved folketællingen i 1940 bor ægteparret på matr. nr. 27b, ejendommen Sommerbæk, sammen med deres fire børn.

Ifølge de offentlige registre bygges der nyt stuehus i 1947.

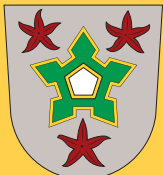
I februar 1952 frasælger Niels Knudsen Christensen en udstyknings til Holtet Vandværk, nutidens Nordkær 8.

Ellen Sørine Christensen, født Christiansen, dør i 1965 på Holtet. Hendes ægtefælle angives at være gårdejer på Holtet, så på dette tidspunkt ejer Niels Christensen stadig ejendommen på Holtet. Efternavnet Starbæk er slået så meget igennem, at der på hendes gravsten står "Ellen Starbæk".

I november 1970 frasælger Niels Knudsen Starbæk knap 10 hektar landbrugsjord til Ernst Henrik Larsen på Nordkær 10.

Niels Starbæk dør i 1973 og begravnes ved siden af sin afdøde hustru på Gåser kirkegård.

⁸⁾ Boelsmand eller bolsmand er en ejer af et bolsted, som er en landejendom, der i størrelse befinder sig mellem et husmandssted og en gård. Et bolsted på omkring 1 tønde hartkorn var stort nok til at kunne brødføde en familie.

Hals Arkiv

Sommerbæk,
Nordkær 7,
fotograferet
sommeren 2025.

Foto:
Tove Michelsen,
Hals Arkiv, B22798.

o. 1970

På grund af et hul i de tilgængelige digitaliserede ejendomsoplysninger kendes de nøjagtige datoer for de næstkommende ejerskifter ikke, da disse oplysninger er fra andre kilder.

Formentlig er det i 1970, samtidig med at landbrugsjorden sælges fra, at Niels Starbæk sælger huset på Nordkær 7. Køberen hedder Mertz.

o. 1978

Omkring 1978 overtager Bjarne Overgaard stedet. I 1987 få han kommunens tilladelse til udnyttelse af husets tagetage til beboelse.

o. 1987

Omkring 1987 overtager Arne Bentzen stedet.

1990

Ved skøde tinglyst 31. august 1990 overtager Jørgen Christensen Nielsen ejendommen på Nordkær 7. I 2004 foretager samme et tilkøb.

Stedet består i dag [maj 2021] af matr. nr. 27b med et jordtilliggende på 20.394 m², godt 3½ tønder land.

Nordkær 7, Holtet,
fotograferet
sommeren 2025.

Foto:
Tove Michelsen,
Hals Arkiv, B22799.

Udgivet
september 2025